

INGLIZ TILINI XORIJIY TIL SIFATIDA O'QITISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA INTERFAOL METODLAR TAVSIFI.

Muminova Nasiba Solijon qizi

*Toshkent amaliy fanlar universiteti, Gavhar ko'chasi 1 uy, Toshkent 100149, O'zbekiston
malohatahmedova091@gmail.com*

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10444540>

Kalit so'zlar: Xorijiy til, integratsiya, til, millat, leksika, pedagogik texnologiya, aspect, zamonaviy texnologiya

Annotasiya: Filologik ta'limda talabalarning mustaqil o'quv topshiriqlarini rivojlantirish tizimiga o'tishning amaldagi holati va istiqbollari, oliy ta'lim muassasalarini ilg'or jahon tajribalari asosida kredit-modul tizimining tamoyillari, ta'lim oluvchi, ta'lim natijalarini tan olinishi. Ta'lim traektoriyasini mustaqil shakllantirish imkoniyatini yaratilishi va akademik mobillik, baholarning to'planib borilishi, Professor-o'qituvchi, talabalarning fanga qiziqishi, hamda aniq belgilangan baholash tizimini joriy etilishi maqsadga muvofiq ekanligi asoslab berilgan.

KIRISH.

Hozirgi kunda xorijiy tillarni o'rganish va o'qitishda yurtimizda katta ahamiyat berilmoqda. 2012 yil 10 dekabrda qabul qilingan "Chet tillarini" o'rgatish tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida"gi Prezident Qarori chet tillarini o'rganish imkoniyatlarini kengaytirdi. Respublikamizda chet tilining o'qitilishi, xorijiy tili o'qituvchilarining bilim va ko'nikmalarini baholashning umumiyevropa mamlakatlari tavsiyanomalari (CEFR, IELTS, PIRLS, PISA)ga mos ravishda yangi usul va talablari ishlab chiqildi. Unga ko'ra umumta'lim maktablari va kasb-hunar kollejlari o'quvchilari uchun darsliklar, o'quv materiallari yaratilmoqda. Chet tili o'rganishga bo'lgan talab ham kundan kunga oshib bormoqda. Chet tili fani to'rt aspektga (o'qish, yosh, tinglab tushunish va gapirish) bo'linib, ularning har biri bo'yicha alohida tushuncha, malaka va ko'nikmalar berilmoqda. Ta'lim texnologiyalari, bu ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan unumli foydalanish demakdir. Shuningdek, ta'lim jarayoniga zamonaviy innovatsion texnologiyalarini olib kirish orqali ta'lim sifati va samaradorligini oshirishni nazarda tutadi. Xususan, chet tilini o'rganishda bunday axborot-kommunikatsion texnologiyalardan foydalanishning bir qancha afzalliklari mavjud. Hozirda Til o'rganish va o'qitishda zamonaviy yondashuvning roli beqiyos. Texnologik vositalardan foydalanish chet tili o'rganishning har bir aspekt (o'qish, yozish, tinglab tushunish va gapirish)da interfaol, noan'anaviy topshiriqlar bilan yanada qo'l keladi. Masalan, tinglab tushunish uchun, albatta kompyuter, player, CD diskarsiz bu jarayonni amalga oshirish mumkin emas. Tinglab tushunish til o'rganishning eng muhim qismlaridan biri. Bunda o'quvchi bir paytning o'zida so'zlovchining talaffuzi, grammatik qoidalariga rioya qilganligi, so'z boyligi va uning ma'nolariga e'tibor berishi talab qilinadi. Ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishda o'quvchilar ham axborot — kommunikatsion texnologiyalarni yaxshi bilish va ulardan foydalana olishi muhim omil hisoblanadi. Chet tilini zamonaviy texnologiyalardan

foydalanib o'rgatish va o'rganish eng samador usullardan biri bo'lib uni kommunikativ yondashuv bilan interfaol topshiriqlarni kombinatsion usulda qo'llash ham maqsadga muvofiqdir. Bu jarayonda, jumladan:

- kompyuterlardan foydalanganda o'quvchi chet tilidagi video roliklarni, namoyishlarni, dialoglarni kino yoki multfilmlarni ham ko'rishi ham eshitishi shu bilan birga ularga taqdlid qilib o'rganish imkoniga ega;

- chet tilidagi radio eshittirishlar va televideniedagi dasturlarni eshitish va tomosha qilish imkon;

- noan'anaviy usul hisoblanadigan smartfon va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish orqali katta til o'rganish bazasiga ega bo'lish;

- CD pleyerlardan foydalanish mumkin. Bu texnik vositalardan foydalanish o'quvchilarning chet tilini o'rganishlari jarayonini qiziqarliroq va samaraliroq bo'lishini ta'minlaydi bundan tashqari harakatli o'yinlar vositasida o'quvchilar diqqati dars jarayonida bir joyda jamlashni taminlaydi. Ma'lumki, darsning turli xil o'yinlar asosida o'tilishi talabalarning imkoniyatlarini kengaytirib ularni yashirin qobiliyatlarini namoyish etish, diqqatni jamlash, bilim va ko'nikmalarini oshirish va kuchli bo'lishlariga yordam beradi. Rolli o'yinlar va muammoli vaziyatlarga yechim topishga qaratilgan mashg'ulotlar kombinatsiyasidan iborat o'qitish uslubi dars davomida talabalarning diqqati buzilishini oldini olib ularni muammoga yechim topish va mustaqil izlanish olib borishda ko'nikma hosil qiladi. Psixologlarning ta'kidlashlaricha, harakatli o'yinlarning psixologik mexanizmlari shaxsning o'zini namoyon qilish, hayotda barqaror o'rnini topish, o'zini o'zi boshqarish, o'z imkoniyatlarini amalga oshirishning fundamental ehtiyojlariga tayanadi. Har qanday o'yin zamirida umumiy qabul qilingan ta'lim prinsiplari, taktikasi yotishi kerak. O'quv o'yinlariga o'quv predmetlari asos qilib olinishi kerak. [2,49] O'yinlar jarayonida o'quvchi oddiy darsga qaraganda bu mashg'ulotga qiziqish bilan yondashadi va bimalol faoliyat

ko'rsatadi. Bugungi kunda komputer texnologiyalarsiz til o'rganish va o'rgatishni tasavvur eta olmaymiz. Shu bilan birga o'qituvchi endilikda barcha ma'lumotlarni tushuntirib an'anaviy yo'sinda dars tashkil etmay balki, faqat ko'rsatma va tushuntirib o'rganuvchilarni mustaqil izlanishiga imkon yaratadi. Bu o'z o'rnida ta'lim jarayonida noodatiy innovatsion interfaol topshiriqlar tizimini hamda dars tashkil etishni talab etadi. Interfaol topshiriqlar qo'llanganda farqli ravishda talabalarning bellashuv, raqobat, tortishuv ruhiyatini intellektual faolligiga kuchli ta'sir etadi. Bu insonlar uyushgan holda muammo yechimini izlaganlarida namoyon bo'ladi. Bundan tashqari, shunday psixologik omillar ta'sir qiladigan, atrofdagilar tomonidan bildirilgan har qanday fikrga o'zining shunga o'xshash, yaqin yoki aksincha mutlaqo qarama-qarshi fikr bildirishga da'vat etadi. Quyida interfaol metod va topshiriqlarni an'anaviy ta'lim jarayonidan farqi hamda samarali jihatini alohida ko'rib chiqamiz.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Interfaol metod va topshiriqlarning ta'lim va tarbiya jarayonidagi o'rni va imkoniyatlari. Interfaol metod – ta'lim jarayonida talabalarning hamda o'qituvchi o'rtasidagi faollikni oshirish orqali talabalarning bilimlarni o'zlashtirishini faollashtirish, shaxsiy sifatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Interfaol metodlarni qo'llash dars samaradorligini oshirishga yordam beradi. Interfaol ta'limning asosiy mezonlari: norasmiy bahsmunozaralar o'tkazish, o'quv materialini erkin bayon etish va ifodalash imkoniyati, ma'ruzalar soni kamligi, lekin seminarlar soni ko'pligi, o'quvchilar tashabbus ko'rsatishlariga imkoniyatlar yaratilishi, kichik guruh, katta guruh, sinf jamoasi bo'lib ishlash uchun topshiriqlar berish, yozma ishlar bajarish va boshqa metodlardan iborat bo'lib, ular ta'lim-tarbiyaviy ishlar samaradorligini oshirishda o'ziga xos ahamiyatga ega

Interfaol mashg'ulot samaradorligi sabablari

Hozirda ta'lim metodlarini takomillashtirish sohasidagi asosiy yo'nalishlardan biri interfaol ta'lim va tarbiya usullarini joriy qilishdan iborat. Barcha fan o'qituvchilari dars mashg'ulotlari jarayonida interfaol usullardan borgan sari kengroq foydalanmoqdalar. Interfaol usullarni qo'llash natijasida talabalarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish, xulosalar chiqarish, o'z fikrini bayon qilish, uni asoslagan holda himoya qila bilish, sog'lom muloqot, munozara, bahs olib borish ko'nikmalari shakllanib, rivojlanib boradi. Bu masalada Amerikalik psixolog va pedagog B.Blum bilish va emotsional sohalaridagi pedagogik maqsadlarning taksonomiyasini yaratgan. **B.Blum taksonomiyasi** deb nomlanadi. [10.45] (Taksonomiya-borliqning murakkab tuzilgan sohalarini tasniflash va sistemalashtirish nazariyasi). U tafakkurni bilish qobiliyatlari rivojlanishiga muvofiq ravishdagi oltita darajaga ajratdi. Unga ko'ra

tafakkurning rivojlanishi bilish, tushunish, qo'llash, tahlil, umumlashtirish, baholash darajalarida bo'ladi. Shu har bir daraja quyidagi belgilar hamda har bir darajaga muvofiq fe'llar namunalari bilan ham ifodalanadi, jumladan: **Bilish**-dastlabki tafakkur darajasi bo'lib, bunda o'quvchi atamalarni ayta oladi, aniq qoidalar, tushunchalar, faktlar va shu kabilarni biladi. Bu tafakkur darajasiga muvofiq fe'llar namunalari: qaytara bilish, mustahkamlay olish, axborotni etkaza olish, aytib bera olish, yozish, ifodalay olish, farqlash, taniy olish, gapirib berish, takrorlash. **Tushunish** darajasidagi tafakkurga ega bo'lganda esa, o'quvchi faktlar, qoidalar, sxema, jadvallarni tushunadi. Mavjud ma'lumotlar asosida kelgusi oqibatlarni taxminiy tafsiflay oladi. Bu tafakkur darajasiga muvofiq fe'llar namunalari: asoslash, almashtirish, yaqqollashtirish, belgilash, tushuntirish, tarjima qilish, qayta tuzish, yoritib berish, sharhlash, oydinlashtirish. **Qo'llash** darajasidagi tafakkurda o'quvchi olgan bilimlaridan faqat an'anaviy emas, no'anaviy holatlarda ham foydalana oladi va ularni to'g'ri qo'llaydi. Bu tafakkur darajasiga muvofiq fe'llar namunalari: joriy qilish, hisoblab chiqish, namoyish qilish, foydalanish, o'rgatish, aniqlash, amalga oshirish, hisob-kitob qilish, tatbiq qilish, hal etish. Tahlil darajasidagi tafakkurda o'quvchi yaxlitning qismlarini va ular o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklarni ajrata oladi, fikrlash mantiqidagi xatolarni ko'radi, faktlar va oqibatlar orasidagi farqlarni ajratadi, ma'lumotlarning ahamiyatini baholaydi. Bu tafakkur darajasiga muvofiq fe'llar namunalari: keltirib chiqarish, ajratish, tabaqalashtirish, tasniflash, taxmin qilish, bashorat qilish, yoyish, taqsimlash, tekshirish, guruhlash.

NATIJALAR.

Umumlashtirish darajasidagi tafakkurda talabalarning ijodiy ish bajaradi, biror tajriba o'tkazish rejasini tuzadi, bir nechta sohalaridagi bilimlardan foydalanadi. Ma'lumotni yangilik yaratish uchun ijodiy qayta ishlaydi. Bu tafakkur darajasiga muvofiq fe'llar namunalari: yangilik yaratish, umumlashtirish, birlashtirish, rejalashtirish, ishlab chiqish, tizimlashtirish, kombinastiyalashtirish, yaratish, tuzish, loyihalash. [8.33] Baholash darajasidagi tafakkurda talabalarning til bilish mezonlarni ajrata oladi, ularga rioya qila oladi, mezonlarning xilma-xilligini ko'radi. xulosalarning mavjud ma'lumotlarga mosligini baholaydi, faktlar va baholovchi fikrlar orasidagi farqlarni ajratadi. Bu tafakkur darajasiga muvofiq fe'llar namunalari: tashxislash, isbotlash, o'lchash, nazorat qilish, asoslash, ma'qullash, baholash, tekshirish, solishtirish, qiyoslash. Interfaol usullar ko'p turli bo'lib, ularning hammasi ham har qanday progressiv usullar kabi eng avvalo, o'qituvchidan dars mashg'ulot oldidan katta tayyorgarlik ko'rishni talab qiladi. Shu mashg'ulotlarni tashkil etishda interfaol darsning asosiy xususiyatlarini uning an'anaviy darsga nisbatan ayrim farqlarini ko'rib chiqish orqali yaqqolroq idrok etish mumkin. Shu maqsadda quyidagi jadvalni keltiramiz:

An'anaviy hamda interfaol dars orasidagi farqlar

No	Asosiy tushunchalar	An'anaviy dars, Interfaol dars
1	Qo'llanish darajasi	An'anaviy dars. Barcha mavzular bo'yicha uchun qulay bo'lgan dars turlari shaklida qo'llaniladi. Interfaol dars. Ayrim mavzular bo'yicha interfaol darsning qulay bo'lgan turlari shaklida qo'llaniladi. Boshqa mavzular uchun an'anaviy dars qo'llaniladi
2	Dars maqsadi	An'anaviy dars. Dars mavzusi bo'yicha bilim, ko'nikma, malakalarni shakllantirish, mustahkamlash. Interfaol dars. Dars mavzusi bo'yicha mustaqil fikrlash, xulosaga kelish, ularni bayon qilish, himoyalashga o'rgatish.
3	O'qituvchi ning vazifalari va ish usullari	An'anaviy dars. Yangi mavzuni tushuntirish, mustahkamlash, nazorat, topshiriqlar berish. Interfaol dars. Talabalarning mustaqil ishlashlarini va taqdimotlarini tashkil qilish, boshqarish, nazorat, yakuniy xulosalarni asoslab berish.
4	Darsga tayyorgarlik	An'anaviy dars. Dars rejasi, konspekt va

	kka talablar	didaktik vositalarni tayyorlash. Interfaol dars. Interfaol dars ishlanmasi, mustaqil ishlar uchun topshiriqlar, tarqatma materiallar, boshqa zarur vositalarni tayyorlash.
5	Talabalarning tayyorgarligiga talablar	An'anaviy dars. O'tilgan dars bo'yicha vazifalarni bajarib kelish. Interfaol dars. Yangi dars mavzusi bo'yicha asosiy tushunchalarni va dastlabki ma'lumotlarni bilish.
6	Talabalarning vazifalari va ish usullari	An'anaviy dars. O'qituvchini tinglash va o'zlashtirish, berilgan topshiriqlarni bajarish. Interfaol dars. O'qituvchi bergan topshiriqlarni bajarish bo'yicha mustaqil fikrlash, o'z fikr, xulosalarini boshqalarga solishtirish va yakuniy xulosaga kelish
7	Vaqt taqsimoti	An'anaviy dars. Dars vaqtining ko'p qismi o'qituvchining yangi mavzuni tushuntirishi, tahlil qilishi, topshiriqlarni tushuntirishi, o'zlashtirishni nazorat qilishiga sarflanadi. Interfaol dars. Dars vaqtining ko'p qismi o'quvchilarning mustaqil topshiriqlarni bajarishi, fikr almashishi, mushohada qilishi, o'z xulosalarini bayon qilishi va himoyalashiga sarflanadi.
8	Darsning modul va algoritmlari	An'anaviy dars. Darsning modul va algoritmlaridan har bir o'qituvchi o'zi qo'llayotgan metodga muvofiq foydalanadi.

		Interfaol dars. Har bir dars oldindan tayyorlangan modullar va algoritmlarga, loyihalarga muvofiq o'tkaziladi.
9	O'quvchilardan talab qilinadigan faollik darajasi	An'anaviy dars. O'qituvchi har tomonlama faol, talabalarning diqqatni jamlash, tushunish, fikrlash, topshiriqlarni bajarish bo'yicha faol. Muloqot shakllari: o'qituvchi-guruh; o'qituvchi-talaba o'quvchi-talaba; talaba-o'qituvchi; guruh-o'qituvchi; Interfaol dars. O'qituvchi ham, o'quvchilar ham har tomonlama faol. Hamkorlik, hamijodkorlik shakllari: Talabalarning -kichik guruh; o'qituvchi-kichik guruh-o'qituvchi; guruh-o'qituvchi.
10	Bilimlarning o'zlashtirishining asosiy usullari	An'anaviy dars. Muloqot, muhokama, muzokara, bahs, munozara, mulohaza, tahlil, mushohada, mutolaa va boshqalar. Interfaol dars. Muloqot, mutolaa, mushohada, muhokama, muzokara, bahs, munozara, mulohaza, tahlil va boshqalar.
11	Mashg'ulot shakllari	An'anaviy dars. Ma'ruza, seminar, amaliy mashg'ulot, laboratoriya mashg'uloti, davra suhbat, bahs, munozara, konsultatsiya va boshqalar. Interfaol dars. Ma'ruza, guruh yoki juft bo'lib ishlash, taqdimotlar, bahs,

		munozara, davra suhbat, amaliy ishlar va boshqalar.
12	Kutiladigan natija	An'anaviy dars. Mavzu bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma, malakalarini o'zlashtirishlari. Interfaol dars. Mavzu bo'yicha o'quvchilarning o'z fikr, xulosalarini shakllantirish, ularni mustaqil bilim olishga o'rgatish.

Bu jadvalda fikr juda qisqa bayon qilingan. Jadvalda keltirilgan farqlar shu ikki dars mashg'ulot turining bir-biriga nisbatan afzal va kamchilik tomonlarini yaqqol ko'rsatib turibdi.

MUHOKAMA.

Interfaol mashg'ulotning ushbu jadvalda ko'rsatilgan ayrim jihatlarini tahlil qilish asosida quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

1. O'quv rejadagi fanlarni o'qitishda qaysi mavzular bo'yicha interfaol darslar tashkil qilish maqsadga muvofiqligini hisobga olish zarur. Bunda har bir mavzu bo'yicha mashg'ulotning maqsadiga to'liq erishishni ta'minlaydigan interfaol yoki an'anaviy mashg'ulot turlaridan foydalanish ko'zda tutiladi.
2. Interfaol mashg'ulotning samarali bo'lishi uchun talabalarning yangi mashg'ulotdan oldin uning mavzusi bo'yicha asosiy tushunchalarni va dastlabki ma'lumotlarni bilishlarini ta'minlash zarur.
3. Interfaol mashg'ulotda o'quvchilarning mustaqil ishlashlari uchun an'anaviy mashg'ulotga nisbatan ko'p vaqt sarflanishini hisobga olish zarur.

Shularga o'xshash farqlarning ijtimoiy hayotdagi ta'siri to'g'risida bir necha asr muqaddam A.Navoiy o'zining mashhur "Mahbub ul-qulub" asari muqaddimasida shunday yozgan edi: «Umid ulkim, o'qig'uvchilar diqqat va e'tibor ko'zi bilan nazar solg'aylar va har qaysisi o'z fahmu idroklariga ko'ra bahra olg'aylar...». Bunda shu asarni har kim turlicha, ya'ni o'z fahmi idroki darajasidagina tushunishi, o'zlashtirishi, foyda ola bilishi va amalda qo'llay bilishi ko'rsatib o'tilgan bo'lib, bundan biz interfaol ta'lim usullarining an'anaviy usullardan asosiy farqlari to'g'risida yuqorida aytgan xulosalarimizni yanada qisqa qilib, o'quvchilarning fahmu idroklarini o'stirishdan iborat, deb ifodalashimiz mumkin. [6.13]

Bunda ta'kidlash lozimki, interfaol ta'lim usullari O'zbekistonda qadim zamonlardan beri ta'lim-tarbiya jarayonida muallim bilan talabalar hamda talabalar bilan talabalar o'rtasidagi muloqotlarda muhokama,

munozara, muzokara, mushohada, tahlil, mashvarat, mushoira, mutolaa kabi shakllarda qo'llab kelingan. Bu usullar talabalarining nutq, tafakkur, mulohaza, zehn, iste'dod, zakovatlarini o'stirish orqali ularning mustaqil fikrlaydigan, komil insonlar bo'lib etishishlariga xizmat qilgan.

Hozir interfaol mashg'ulotlarni olib borishda, asosan interfaol usullar qo'llanilmoqda. Kelgusida esa bu usullar ma'lum darajada interfaol texnologiya bilan uyg'unlashadi. Bu interfaol usul hamda texnologiya tushunchalarining o'zaro farqini bizningcha, shunday ta'riflash mumkin.

Interfaol ta'lim usuli – har bir o'qituvchi tomonidan mavjud vositalar va o'z imkoniyatlari darajasida amalga oshiriladi. Bunda har bir talaba o'z motivlari va intellektual darajasiga muvofiq ravishda turli darajada o'zlashtiradi. Interfaol ta'lim texnologiyasi — har bir o'qituvchi barcha talabalar ko'zida tutilgandek o'zlashtiradigan mashg'ulot olib borishini ta'minlaydi. [5.81]

Pedagogik texnologiya doirasida yangi o'quv materialini o'zlashtirishning boshlang'ich, algoritmik, ijodiy va evristik xarakterdagi darajalari belgilanadi:

1). Boshlang'ich xarakterdagi daraja – talabaning eshitganlari, ularga berilgan namunalar, taqdim etilgan algoritmik va ko'rsatmalar asosida topshiriqlarni bajarish ko'nikmasini ifodalaydi. O'quv materialini o'zlashtirishning ushbu darajasida o'qituvchining faolligi, mahorati ko'proq ahamiyatga ega. O'qituvchi o'quv materialini qiziqarli, izchil bayon etishi, muammoli vaziyatlarni vujudga keltirishi, ta'lim jarayonining bosqichlarini to'g'ri belgilay olish talabaning faoliyatini doimiy ravishda yo'naltirib boradi.

2). Algoritmik xarakterdagi daraja. U talabalar tomonidan o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni amaliyotga tadbiiq eta olish mahorati, shuningdek, bir turdagi masalalarni yechish, yozib olish va eslab qolish faoliyatini tashkil etish malakasini ifodalaydi. Ushbu darajada o'quv materialining tizimliliigi, uning mazmunini osondan qiyinga tomon murakkablashib mavzu va fanlararo aloqalarning ta'minlanishi, takrorlashlar hamda ko'rgazmalilik alohida ahamiyatga ega.

3). Ijodiy xarakterdagi daraja. Ushbu daraja o'quv materialini, shuningdek, ilgari o'zlashtirilgan bilim va ko'nikmalarni turli holatlarda tadbiiq eta olish, mahoratini ifodalaydi. Bunda o'quv materiallarini o'zlashtirishda izlanishga undash, muammoli vaziyatlarni vujudga keltirish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirib borishga e'tibor berish va bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatlarini kengaytirish muhim o'rin tutadi.

4). Evristik xarakterdagi daraja. U taqdim etilgan o'quv masalalarining yechimlarini izlash hamda ularni echish uchun yangi axborotlarni mustaqil tarzda izlab topish ko'nikmasiga ega bo'lish bilan tavsiflanadi. Ushbu darajada talabaning mustaqil faoliyatlarini tashkil etish, o'z-o'zini nazorat qilib borishga yo'naltirish hamda iste'dodni rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega.

XULOSA.

Yuqoridagi fikr mulohazalardan kelib chiqib, o'quv materiallarini didaktik loyihalashga nisbatan pedagogik texnologiya asosida yondashuv quyidagi jihatlari bilan ajralib turadi: -o'quv materiallari pedagogik texnologiya asosida ta'lim-tarbiya jarayonini izchil tashkil etish uchun loyihalanadi va belgilangan o'quv faoliyatini amalga oshirish uchun qo'llaniladi;

-dars pedagogik texnologiya talablariga muvofiq o'quv materiallarini o'zlashtirishning aniq maqsadini belgilaydi;
-darslik materiallari mazmuniga pedagogik ishlov berish jarayoni amalga oshiriladi;
-o'quv materialining didaktik vazifasi belgilanadi;
-o'quv materiallarini taqdim etishning shakl, usul va vositalari aniqlanadi;
-o'quv materiallarining mazmunini o'zlashtirish darajasi va kafolatlangan yakuniy natija ishlab chiqiladi.

Demak, o'quv materiallarini loyihalashni didaktik va metodik jihatdan takomillashtirish, ta'lim jarayoniga tadbiiq etish uchun o'qituvchi tomonidan unga ikkilamchi ishlov berish amalga oshiriladi, ya'ni, o'quv jarayoni loyihalanadi. O'quv materiallarini loyihalashda talabaning faolligini oshirishga alohida e'tibor berish zarur. Bu vazifani ayni vaqtda ta'lim amaliyotida keng qo'llanayotgan interfaol metodlar yordamida amalga oshirish maqsadga muvofiqdir. O'qituvchi va talabaning hamkorlikdagi faoliyatlari (barcha didaktik omillar ta'sirida) faqatgina qat'iy va anglangan vaqt oralig'idagina ta'minlanadi. Ta'lim vositalari sifatida o'quv matnlari asosiy o'rinni egallaydi. O'quv matnlari ayni vaqtda ta'limning yangi vositalarida (elektron darsliklar, videofilmlar, audio darslar, audio va videokassetalar, videodisk va boshqa axborot texnologiyalari) ifodalanmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bekmuratova U. B. "Ingliz tilini o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish" mavzusida referat. Toshkent — 2012 yil

2. Отабоева, М. П. Чет тилини о'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish va uning samaradorligi / М. П. Отабоева. — Текст: непосредственный, электронный // Молодой ученый. — 2017. — № 4.2 (138.2). — С. 36–37. — URL: <https://moluch.ru/archive/138/39058/> (дата обращения: 27.04.2020)

3. N.Q.Xatamova, M.N.Mirzayeva. "Ingliz tili darslarida qo'llaniladigan interfaol usullar" (uslubiy qo'llanma), Navoiy, 2006, 40 bet.

4. M. Xoldorova, N. Fayziyeva, F. Rixsittilayeva. "Chet tilini o'qitishda yordamchi vositalardan foydalanish". Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2005

5. O'.Hoshimov, I. Yoqubov. "Ingliz tili o'qitish metodikasi" (o'quv qo'llanma) Toshkent: "Sharq" nashriyoti, 2003

6. Муминова, Ф. М. Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalaridan foydalanish / Ф. М. Муминова. — Текст : непосредственный // Молодой

ученый. — 2020. — № 18 (308). — С. 590-592. — URL: <https://moluch.ru/archive/308/69404/> (дата обращения: 20.01.2022).

7. Ambrose, S., Bridges, M., Lovett, M., DiPietro, M., & Norman, M. (2010). How learning works: 7 research-based principles for smart teaching. San Francisco, CA: Jossey Bass.

8.EDUCAUSE (2005). Potential Learning Activities. Retrieved April 7 2017, from EDUCAUSE website: <https://net.educause.edu/ir/library/pdf/NLI0547B.pdf>.

9.Fink, D. L. (2005). Integrated course design. Manhattan, KS: The IDEA Center. Retrieved from http://ideaedu.org/wp-content/uploads/2014/11/Idea_Paper_42.pdf.

10.Sh.K Shayakubov, R.X Ayubov “Interfaol ta’lim usullari” o‘quv uslubiy qo‘llanma.